

Zabezpečení objektů v České republice ve správě NPÚ

NPÚ ve věci požární ochrany dlouhodobě spolupracuje s Hasičským záchranným sborem, s nímž v roce 2010 uzavřel Dohodu o spolupráci. Na základě této Dohody byly v období 2010 – 2014 provedeny požární průzkumy objektů ve správě NPÚ, podkladem pro jejich zpracování byl dotazník pro zjištění rizika možného poškození památkových objektů požárem a dotazník HZS, oba tyto dokumenty byly vyplňovány na místě ve spolupráci bezpečnostních referentů NPÚ, kastelána, hasičů z odboru prevence a místní jednotky požární ochrany HZS a na základě zjištění z této analýzy byly odstraněny závady a eliminována rizika.

Ve spolupráce s HZS probíhají pravidelná taktická a prověřovací cvičení (v roce 2018 jich proběhlo 28, v letošním roce jsou plánována další, poslední proběhlo např. v 10. 4. na hradě Bítov, v současnosti se připravuje dalších 7). **Cílem těchto cvičení je prověřit: dostupnost požární vody včetně její dopravy, dojezdové časy, přístupnost objektu, možnosti ustavení výškové techniky a její dosah, evakuace osob a materiálu.** Zaměstnanci NPÚ jsou pravidelně proškolení, ve spolupráci s HZS pořádáme workshopy a konference pro památkáře a hasiče.

NPÚ má zpracovanou dokumentaci požadovanou právními předpisy a jsou prováděny pravidelné revize včetně odstraňování závad, tyto dokumentace kontrolují odbory prevence HZS, stejně jako dodržování právních předpisů z oblasti požární ochrany na objektech ve správě NPÚ. Zabezpečení je limitováno finančními prostředky – elektronickou požární signalizací jsou vybaveny jen nejcennější objekty, které jsou rovněž připojeny na pulty centralizované ochrany HZS, další objekty jsou EPS vybavovány postupně. Kromě EPS jsou objekty vybaveny stabilními hasicími zařízeními a dalšími požárně bezpečnostními zařízeními (zařízení pro odvětrávání kouře, nouzové osvětlení, atp.).

Na základě zkušeností a dat získaných z požárních průzkumů byla v roce 2015 vydána Metodika požární ochrany památkových objektů, která byla certifikována MV-GŘ HZS. Jsou v ní uvedeny postupy k provedení analýzy rizika poškození památky požárem včetně využití získaných dat. Příčiny vzniku požáru a jejich možnou eliminaci provozními a technickými opatřeními včetně požadavků na výcvik personálu. Uživatelé metodiky jsou seznámeni nejen s možnostmi zajištění požární vody pro hašení, neboť na památkových objektech je jí často nedostatek, ale i s vybavením objektů požárně bezpečnostními zařízeními jako je elektrická požární signalizace, stabilní hasicí zařízení, dále se stavebními úpravami pro zajištění požární odolnosti staveb, evakuací osob, mobiliárních fondů včetně tvorby evakuačních plánů.

Příklad dobré praxe: Zabezpečení státního hradu a zámku Bečov: Příkladem zabezpečeným objektem je hrad a zámek Bečov, jenž je modelovým pracovištěm krajského HZS (zřízeno jako výstup aplikovaného výzkumu). Byl zde zbudován unikátní systém protipožární nádrže s rozvody, které vedou celým areálem a umožňují v případě požáru velice rychlý a efektivní zásah.

Areál této národní kulturní památky je velmi rozsáhlý. Jeho terén je náročný a je v něm umístěno 12 samostatných stavebních objektů, zámecké terasy a park a další. Zámek je dnes znám především jako místo, kde je uchovávána zlatnická památka – relikviář sv. Maura. Před rokem 2010 se areál nacházel ne v ideálním požárně bezpečnostním stavu. V některých částech areálu byl naprostý nedostatek zásahové vody v případě požáru. Negativním faktorem byl také omezený přístup. V souhrnu jednotlivých parametrů jako dispoziční omezení, charakter zástavby, významnost uložených mobiliárních předmětů byl stav areálu popsán jako alarmující.

Na základě tohoto neuspokojivého stavu se realizovalo řešení preventivního vybudování protipožárního systému a následného připojení na Pult centrální ochrany Hasičského záchranného sboru. Protipožární zajištění vznikalo za spolupráce MK ČR a NPÚ a dalších specialistů z oblasti památkové péče a hasičů. Finanční náklady na vybudování systému přesáhly 10 mil. Kč. Tato cena se však v případě ohrožení areálu vyplatí.

Na závěr proběhlo i rozsáhlé prověřovací cvičení, které simulovalo požár střechy hradu v těžko přístupném místě vícepodlažní budovy. Ověřovala se činnost zaměstnanců a evakuace návštěvníků. Během cvičení bylo prověřeno nově vybudované technické zázemí.

V návaznosti na dosavadní dlouholetou úspěšnou spolupráci mezi NPÚ a HZS bylo aktuálně podepsáno memorandum, na jehož základě vzniká na státním hradě a zámku Bečov modelové pracoviště HZS Karlovarského kraje. Hlavním cílem smluvních stran, a to jak v oblasti prevence, tak v oblasti výzkumu a vývoje, je tvorba a testování postupů zapojujících nové trendy a technologie, které povedou k modelovému zvýšení požární ochrany SHZ Bečov. **Pro tento účel je SHZ Bečov z hlediska problematiky požární ochrany památkových objektů ideálním prostředím pro řešení vzorových situací, neboť je zde na jednom místě zastoupena druhová odlišnost památkové**

chráněných staveb, složité podmínky pro zásah jednotek PO, vysoká návštěvnost, vybudovaný protipožární systém, mimořádně cenná památka relikviář sv. Maura apod.

Příklad dobré praxe: restaurování kovových exponátů pro slovenský hrad Krásná Horka: Středověký požár Krásná horka byl zasažen požárem v roce 2012. Rozsah poškození hradu byl značný. Oheň poškodil bezmála 350 sbírkových předmětů, nejvíc zbrojnici. Pomoc nabídlo Technické muzeum v Brně, které od roku 2002 provozuje Centrum pro konzervace, kde obnovuje poškozené historické artefakty. V technickém muzeu jsou především specialisté na kov. Celkem z Krásné Horky dostali 77 předmětů k obnově. Odborníci zrestaurovali více než 40 kovových předmětů – především historických zbraní.